

Робоча програма навчальної дисципліни “Регіональна економіка і сталий розвиток” для підготовки магістрів з галузі **10 Природничі науки** за спеціальністю **106 Географія**, спеціалізацією 1.3. **Економічна географія і геоekonomіка**, 2017. – 11 с.

Розробники:

кандидат географічних наук, доцент кафедри економічної і соціальної географії Івах Я. Є.

Програма затверджена на засіданні кафедри економічної і соціальної географії

Протокол від “24” травня 2017 року. № 15.

Завідувач кафедри економічної і соціальної географії

_____ проф. О. І. Шаблій

_____

Схвалено Вченою радою географічного факультету

Протокол від. “21” червня 2017 року № 5

Голова Вченої ради географічного факультету

_____ доц. В. І. Біланюк

22 червня 2017 р.

© Я. Є. Івах, 2017

1. Опис навчальної дисципліни
(Витяг з робочої програми навчальної дисципліни
“Регіональна економіка і сталий розвиток”)

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 3	Галузь знань: <i>10 Природничі науки</i>	<i>Нормативна навчальна дисципліна спеціалізації 1.3. Економічна географія і геоekonomіка</i>
Модулів – 2	Спеціальність: <i>103 Науки про Землю</i>	Рік підготовки – <i>перший</i>
Блоків змістових модулів – 2		
Загальна кількість годин – 90	Спеціалізація: <i>Економічна і соціальна географія</i>	Семестр – 2
Тижневих годин аудиторних – 2		Лекції – 24 год.
самостійної роботи студента – 3,625	Освітньо-кваліфікаційний рівень: <i>магістр</i>	Практичні, семінарські – 8 год.
		Самостійна робота – 58 год.
		Вид контролю: <i>іспит</i>

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить 0,55

Навчальна дисципліна “Регіональна економіка і сталий розвиток” укладена відповідно до освітньої програми підготовки магістрів з природничих наук за спеціальністю 106 Географія, спеціалізацією 1.3. Економічна географія і геоekonomіка і розкриває зміст регіональної економіки у її взаємозв’язках із суспільною географією, сприяє економізації знань студентів для самостійного аналізу соціально-економічних об’єктів регіонального рівня.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: на основі засвоєння основних положень регіональної економіки провести економізацію знань студентів, показати можливості концепції сталого розвитку для суспільно-географічних досліджень.

Завдання: домогтися володіння студентами основами теорії регіональної економіки та базовими положеннями концепції сталого розвитку і вміння використовувати їх на практиці.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

Знати: головні теоретичні положення регіональної економіки і теорії сталого розвитку;

володіти сукупністю базових понять та основних законів і закономірностей

Вміти:

використовувати теоретичні засади регіональної економіки для проведення суспільно-географічних досліджень;

бачити прикладні аспекти впровадження теорії сталого розвитку на регіональному рівні;

розраховувати рівень соціально-економічного потенціалу регіонів; знаходити органічний баланс між економічним розвитком та збереженням стану довкілля.

Навчальний курс охоплює 3 кредити (90 год.), містить 24 лекційні години 8 год. семінарських і практичних занять та 58 год. самостійної роботи. Тижневе навантаження студента складає 3 год. аудиторних занять та 3,625 год. самостійної роботи.

2. Програма навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1.

Теоретичні засади регіональної економіки, її прикладне (конструктивне) значення.

Тема 1. Суть, предмет і об'єкт навчальної дисципліни. Становлення теорії регіональної економіки.

Регіон як основний об'єкт регіональної економіки. Предмет, зміст та завдання курсу. Співвідношення теоретичних засад регіональної економіки та економічної географії. Становлення теорії регіональної економіки. Зародження економічних знань як науки про господарство окремих поселень (полісів). Розвиток економічних знань у Римській імперії (помістя – капітули) та у часи середньовіччя (феоди). Регіональні аспекти у класичній економічній науці. Теорія абсолютних переваг А. Сміта та порівняльних переваг Д. Рікардо.

Теорії спеціалізації регіональної економіки: абсолютних переваг; порівняльних переваг; теорія Хекшера – Оліна. Теорії, які визначають принципи розміщенні господарської діяльності: розміщення сільськогосподарського виробництва (теорія Й.Тюнена); розміщення промисловості (теорія В.Лаунхарта); промислового штандорту А.Вебера; центральних місць (В.Крісталлер); економічного районування. Сучасні теорії розвитку регіональної економіки.

Методологія дослідження економічного розвитку загалом та регіону зокрема. Концептуальні засади теорії економічного розвитку регіону. Методи дослідження і аналізу регіону. Моделювання і прогнозування розвитку регіону.

Тема 2.Управління економічним розвитком Основні підходи організації та управління регіонального розвитку

Суть, основні концептуальні положення та значення регіональної державної політики. Теорія і практика організації управління регіональним розвитком. Методи, принципи і структура управління регіональним розвитком, державне регулювання територіального розвитку. Взаємозв'язок між системою державного управління і регіональним розвитком. Загальні принципи регулювання регіональної економіки за кордоном. Особливості організації адміністративно-регіональної структури у розвинених країнах. Регіональна політика країн Західної Європи і наднаціональна регіональна політика Європейського Союзу. Аналіз регіональної економічної політики у країнах Америки і Азії.

Тема 3. Просторово-економічна організація і потенціал регіональних економічних комплексів

Економічний простір та форми просторової організації господарства. Сутність і структура регіонального економічного комплексу. Економічне обґрунтування територіальної організації господарства і його ресурсного потенціалу. Економічний потенціал сталого розвитку регіонів України. Просторово-економічний, природно-ресурсний, еколого-економічний і соціально-економічний потенціал регіонів України

Тема 4. Забезпечення конкурентно-спроможності та інвестиційно-інноваційного розвитку регіонів.

Конкурентоспроможність та набуття конкурентних переваг як основні умови регіонального розвитку. Суть основних положень теорії конкурентоспроможності. Особливості конкурентоспроможності регіонів держави. Інвестиційний клімат, його сутність і складність в умовах регіонального розвитку. Інноваційна модель сталого розвитку. Національна і регіональна інноваційні системи, їх управління.

Тема 5. Економічна регіональна політика і механізми регулювання регіонального розвитку в Україні.

Державна регіональна політика і механізми регулювання регіонального розвитку в Україні. Особливості і пріоритети соціально-економічного розвитку регіонів України. Стратегія економічного розвитку регіонів України. Методи розвитку депресивних регіонів. Політика регіонального вирівнювання в Україні. Механізми регіонального вирівнювання. Бюджетний процес і регіональний розвиток, Регіональна соціально-економічна асиметрія. Методика обчислення комплексних оцінок економічного зростання у регіоні.

Тема 6. Роль і значення економічного і соціально-економічного районувань у системі регіонального розвитку.

Теоретичні та методологічні основи економічного і соціально-економічного районувань України в українській суспільній географії та регіональній економічній науках. Суть і особливості економічного районування і системі регіонального розвитку. Характеристика економічних районів України. Суспільно-географічна аналіз регіонального розвитку України на основі застосування соціально-економічного районування.

Тема 7. Суть і зміст поняття “сталий розвиток”.

Актуальність проблеми сталого розвитку, причини виникнення ідеї сталого розвитку, суть і зміст поняття “сталий розвиток”, базові принципи сталого розвитку, парадигми сталого розвитку, економічна, соціальна і екологічна складові концепції сталого розвитку. Основні підсумкові рішення конференції ООН з навколишнього середовища й розвитку в Ріо-де-Жанейро (1992). Суть матеріалів і рішень зі сталого розвитку в Йоганнесбурзі 2002 року. Дотримання окремими групами країн основних норм виконання домовленостей.

Тема 8. Економічне зростання і сталий розвиток.

Сталий розвиток: екологічна, соціальна, економічна складові. Екологічні проблеми промислового комплексу. Екологічні проблеми агропромислового комплексу. Транспорт і раціональне природокористування. Система розселення як фактор антропогенного впливу на довкілля. Екологічні проблеми великих міст. Сутність економічного зростання та його цілі, еволюція факторів економічного зростання. Ресурсно-екологічні обмеження сталого розвитку. Роль територіальних громад у соціоекологічному облаштуванні території.

Тема 9. Збалансованість суспільного розвитку України: проблеми й перспективи.

Стан економіки України та її окремих регіонів. Концепція сталого розвитку України. Національні й регіональні особливості переходу України на шлях сталого розвитку. Регіональна і муніципальна політики.

Тема 10. Регіональні екологічні проблеми України.

Сутність просторових екологічних проблем. Регіони підвищеної екологічної напруги. Основні напрями розв’язання просторових екологічних проблем.

Тема 11. Соціальна мобілізація для збалансованого місцевого розвитку.

Децентралізація: її роль та значення. Врядування: концепції і форми. Локальні проблеми і можливості їхнього розв’язання на рівні місцевої влади. Концепції розвитку регіонів, громад. Механізми залучення громад місцевого самоврядування. Соціальна мобільність: сутність, цілі, стратегія. Елементи соціальної мобільності. Світовий досвід муніципальних громад врядування та сталого розвитку.

Тема 12. Науковий та освітній вимір збалансованого розвитку суспільства.

Роль науки й освіти у визначенні засад сталого розвитку. Зміцнення наукової бази з метою сталого розвитку і нового управління. Вдосконалення довгострокових наукових оцінок і прогнозів розвитку територій. Переорієнтація змісту освіти на засвоєння інформації сталого розвитку.

3. Структура навчальної дисципліни

Тема	Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
		лк	пр, сем.	ла	сп
Модуль 1					
1	Суть, предмет і об'єкт навчальної дисципліни. Становлення теорії регіональної економіки	2			6
2	Управління економічним розвитком. Основні підходи організації та управління регіонального розвитку	2	2		4
3	Просторово-економічна організація і потенціал регіональних економічних комплексів	2			4
4	Забезпечення конкурентно-спроможності та інвестиційно-інноваційного розвитку регіонів	2			6
5	Економічна регіональна політика і механізми регулювання регіонального розвитку в Україні	2	2		4
6	Роль і значення економічного і соціально-економічного районувань у системі регіонального розвитку	2			6
Модуль 2					
7	Суть і зміст поняття "сталий розвиток"	2			6
8	Економічне зростання і сталий	2			4

	розвиток				
9	Збалансованість суспільного розвитку України: проблеми й перспективи.	2	2		6
10	Регіональні екологічні проблеми України	2			4
11	Соціальна мобілізація для збалансованого місцевого розвитку	2	2		4
12	Науковий та освітній вимір збалансованого розвитку суспільства	2			4
	Всього год.	24	8	-	58

4. Теми практичних, семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Суть і структура регіонального економічного комплексу	2
2	Стратегія економічного розвитку регіонів України.	2
3	Ресурсозбереження як головний напрям раціонального використання природних ресурсів	2
4	Участь України у міжнародному співробітництві в галузі охорони довкілля.	2

6. Методи навчання

У процесі викладання навчальної дисципліни використовуються такі методи навчання:

1. Лекція.
2. Дискусія
3. Частково-пошуковий (евристичний)
4. Дослідницький.
5. Робота в малих групах.
6. Самоперевірки і самоаналізу.

7. Розподіл балів, що присвоюються студентам

Контроль здійснюється за результатами екзамену.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка	Оцінка в	За національною шкалою
--------	----------	------------------------

ECTS	балах	Іспит	
A	90 – 100	5	відмінно
B	81-89	4	дуже добре
C	71-80		добре
D	61-70	3	задовільно
E	51-60		достатньо

8. Рекомендована література

Базова:

1. Блій Г. де, Муллер Пітер. Географія: світи, регіони, концепти / Пер. з англ.; Передмова та розділ «Україна О. Шаблія. – К.:Либідь, 2004. – 740 с.
2. Голіков А. П., Дейнека О. Г., Позднякова Л. О. Черномаз П. О. Регіональна економіка та природокористування: Навчальний посібник / за ред. А. П. Голікова. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 352 с.
3. Розміщення продуктивних сил і регіональна економіка: Підручник / С. І. Дорогунцов, Т. А. Заяць, Ю. І. Пітюренко та ін. – К.: КНЕУ, 2008. – 992 с.
4. Україна і світове господарство: взаємодія на межі тисячоліть / А. С. Філіпенко, В. С. Будін, А. С. Гальчинський та ін.. – К.: - Либідь, 2002. – 204 с.
5. Шаблій О. Суспільна географія : у 2-х кн. / О. Шаблій. — Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2015. — Кн. 1. — 814 с.; Кн. 2. — 706 с.

Допоміжна:

1. А. П., Казакова Н. А., Шуба О. А. Економіка України: навч. посібн. – К.: Знання Голіков, 2009. – 286 с.
2. Захарченко В. І. Трансформаційні процеси у промислових територіальних системах України. – Вінниця: Гіпаніс, 2004. – 547 с.
3. Новітня українська суспільна географія. Хрестоматія / Упорядник та автор біографічних статей проф. О. Шаблій. Львів: Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2007. – 1008 с.
4. Лісовський С. А. Основи сталого (збалансованого) економічного, соціального, екологічного розвитку./ С. А. Лісовський. – Житомир: Полісся. – 108с.
5. Оцінка стану виконання підсумкових документів Всесвітнього саміту зі сталого розвитку (Йоганнесбург, 2002) в Україні / За ред. Л.Г. Руденка. – К.: Академперіодика, 2004. – С.18 – 40. 7.
6. Підходи до концепції стійкого розвитку та її інтерпретації стосовно України / В.В.Волошин, І.О.Горленко, В.П.Кухар, Л.Г.Руденко, В.Я.Шевчук // Укр. геогр. журн. – 1995. – № 3. – С.3 – 10.
7. Реймерс Н. Ф. Экология. – М.: Россия Молодая, 1994. – 380 с.
8. Соціально-економічна географія України: навч. посібник / за ред. О. І. Шаблія. – Львів: Світ, 1994. – 608 с.

9. 11.Стеченко Д. Управління регіональним розвитком. – К.: Вища школа, 2002.

Інформаційні ресурси:

1. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua.
2. World Bank / Data / Indicators[Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.wb.com.

**8.ФОРМА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ УСПІШНОСТІ
НАВЧАННЯ**

Форма підсумкового контролю успішності – *екзамен*.